

آموزش موسیقی در کشورهای شرق - اتیوپی

نوشته آشنافی کبده

مدیر هنر کده ملی موسیقی آدیس آبا با

اتیوپی دارای يك سنت آموزشی طولانی در هنرها است چنانکه آغار آن از کلیسای اتیوپی و توسط یاردمقدس که در حدود سده ششم میلادی می زیسته است ریشه می گیرد. در آن هنگام موسیقی ورقص و شعر با هم پیوندی ناگسستنی داشتند. هر هنرآموزی در یکی از این رشته ها تخصص می گرفت و دوشاخه دیگر را تا چند سالی دنبال می کرد.

دوره تحصیل هنرجو در رشته تخصصی ده سال زمان می گرفت. گذشته از این يك دوران چهار پنج ساله لازم بود که به بررسی و پژوهش بپردازد و رساله دکترای خود را که داگوا Daggeua خوانده می شد و در آن از دو شاخه دیگر هم سخن گفته بود به پایان برساند. هر گاه رساله اصالت و استادی و خلاقیت داشت هنرجو با عنوان لیک Lik تحصیل خود را به پایان می رساند. در این هنگام (سده ۶ تا ۱۶) بود که علامات موسیقی اتیوپی که بیش از ۶۰۰ علامت است و نشانه های نت که بده می رسد اختراع شد. اما این علامات موسیقی و نشانه ها دانگ صدا را نمی رساند بلکه جهت آواز را ثبت می کرد.

به کار بردن این علامتها در کلیسا شیوه چند صدایی آواز را با پیوستگی آزاد پدید آورد. فاصله های بسیار خرد را خود خوانندگان در می یابند اما در علامتها از آن اثری نیست. در موسیقی بیشتر به تمرین خواندن و ریزه کاری با شعرهای ارتجالی می پرداختند. آلت موسیقی در این تمرینها جز طبل Kebro و عود مصری Tsenastil به کار نمی رفت. این برنامه خاص هنرجویان کلیسای اتیوپی بود.

اکنون هنر کده ملی موسیقی بخشی در موسیقی کلیسایی اتیوپی گشوده است که کوشش برای مرتب کردن مواد درسی مقدس و بررسی و پژوهش در سرودهای کلیسایی و بانته نوشتن آنها به عمل می آید. به سبب ماهیت میکروفونیک و ریزه کاریهای پیچیده و آرایشهای فراوان آن پیشرفت آهسته است. دشواری اصلی کارنداشتن موسیقی شناسان آزموده است که بتوانند از عهده این کارگران بر آیند. مانع دیگر کار رواج گرفتن ناگهانی و شکفتن موسیقی غربی است که موجب بی علاقهی هنرجویان و معلمان به موسیقی و رقص مقدس ملی شده است. در صحنه موسیقی غیر کلیسایی جبرگی موسیقی آمریکائی و اروپائی از حدود سینما و موسیقی عامه گذشته و رواج فراوان یافته است. در اینجا هم بر اثر نبودن مواد غیر کلیسایی بومی مرتب مواد موسیقی غربی به جای موسیقی بومی آموخته می شود. با تمرین پی گیر و تکرار خواندن موسیقی و نت برداری و آرمونی و تونالیتها کما بیش درك می شود. اما این ادراك به مرحله فهم کامل نمی رسد.

یکی از سببهای اصلی این دشواری آموزشی نبودن معلمان آموزش یافته و شایسته و توانادر گردآوری و سازمان دادن و مرتب کردن و نوشتن و آموختن موسیقی اتیوپی است چنانکه از روش موسیقی غربی مناسب برای آموختن موسیقی اتیوپی بهره گیرند. اکنون تقریباً همه معلمان موسیقی در مدرسه های عادی و در آموزشگاههای موسیقی خارجی هستند. گذشته از اینها آنان از جا های مختلف جهان و با سابقه های گوناگون موسیقی و روش آموزش گوناگون هستند. یکی در يك مدرسه از سیستم سولفز و دیگری در مدرسه دیگر از سیستم شمارش برای رسیدن به يك هدف استفاده می کند. این موضوع آموزش موسیقی

نه تنها موجب بی‌علاقگی نسبت به ثروت سرشار موسیقی ملی شده بلکه سبب عدم درك موسیقی و چندگانگی در حل مسائل مربوط می‌شود .

موسیقی محلی اتیوپی چنانکه در سنت جاری شده مبتنی است بر فی‌البداهه سازی و مداومت و تکرار در تمرین . در صورتی که موسیقی غربی متشکل است از فورم و اکسپرسیون . معلم خارجی با ایمان و علاقه می‌کوشد تا این عناصر را به هنرجوی اتیوپی بیاموزد و آن را در فکر او جایگزین کند .

آموزش از نکات آشکار آغاز می‌شود و به نادانسته‌ها و مجهولات کشانیده می‌شود . هنر کده ملی موسیقی از این روش برخوردار است . هر يك از اعضای این هنر کده موظفند ساز اتیوپی هم‌ردیف ساز فرنگی که می‌نوازند خوب بررسی و مطالعه کند . کارهای تحقیقی در زمینه‌های مختلف موسیقی اتیوپی در این هنر کده تشویق و ترغیب می‌شود . از هنر آموزان خواسته می‌شود که يك ساز محلی را از مواد خام طبیعی بسازند . و در پایان هر سال دست کم پنج نوار با آلتی که ساخته‌اند بنوازند .

سازهای بسیار رایج اتیوپی عبارتند از :

الف - سازهای سیمی

بنگنا (Bengona) - چنگ (هارپ) اتیوپی که آلت مقدسی است .

کرار (Krrar) - بنجوی شش سیمی

ماسینکو (Masinko) - ویلن یا کمانچه تک سیمه

ب - سازهای بادی نثینال جامع علوم انسانی

واشینت (Washint) - نای اتیوپی ساخته شده از خیزران که چهار

یا پنج سوراخ دارد به اندازه‌ها و فاصله‌های گوناگون .

ج - سازهای برنجی

امبیلنا (Embilta) - گاهی از خیزران و بیشتر از برنج ساخته می‌شود

ملکت (Meleket) - , , , , , ,

د - سازهای ضربی

کبرو (Kebero) - طبل بلند دو طرفه . از سازهای محلی .

نکاریت (Negarit) - طبل نوع دیگری برای جشنهای کلیسایی و آکبهای سلطنتی به کار می‌رفته است .

آتامو (Atamo) - طبل کوچکی که با انگشت نواخته می‌شود .

دیول (Diwel) - زنگ

کاچل (Kachel) زنگ کوچک دستی

تسناتسیل (Tsenatsil) - عود مصری دسته دار . از آلات مقدس است .

با آنکه سازهای بسیار دیگری هم یافته می‌شوند اما اینها سازهایی هستند

که در هنر کده ملی موسیقی آموخته می‌شود . معلمان نیز درسهای جالبی در

همه سطحها در کورلاسیون و انتگراسیون موسیقی و سازهای آموزنده تنظیم

می‌کنند ، هدف اصلی عبارتست از توسعه دانش شاگرد و پی‌بردن به نکات

نادانسته و کشف مجهولات با راهنمایی معلم .

اینک با این هنر جویان که معلمان و نوازندگان فردا خواهند شد و

با یاری و همکاری اداره کل فرهنگ و هنرهای زیبا ، امیدواریم میراث ملی

کهن خود را حفظ کنیم و آن را با آموزش موسیقی مدرن و مترقی جهان

وفق دهیم و همگام سازیم .

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی